

16.1.2017

Sosiaali- ja terveysministeriölle

**LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ALKOHOLILAIN KOKONAISUUDISTUKSEKSI 22.11.2016
(STM075:00/2011)**

Suomen Vanhempainliitto on mukana Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston lausunnossa ja lausuu lisäksi erikseen seuraavaa:

Alkoholilaisissa on huomioitava erityisesti lapset ja nuoret sekä lain vaikutukset heihin. Suomen Vanhempainliitto on erittäin huolissaan esitetyn lakiesityksen vaikutuksista lapsiin, nuoriin ja perheisiin. Toteutuessaan lakiesitys avaisi oven kehitykselle, joka lisää alkoholin saatavuutta ja haittoja niin perheissä kuin lasten ja nuorten keskuudessa. Hallituksen esitys kasvattaisi hyvinvointi- ja terveyseroja, mikä on vastoin hallitusohjelman linjauksia ja sillä olisi merkittäviä vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin.

Hallitus toteaa omassa esityksessään: 'Lasten omaan alkoholinkäyttöön vaikuttaa vanhempien ja koko yhteiskunnan suhtautuminen alkoholiin. Vielä merkittävämpää kuitenkin on, että erityisesti omien vanhempien alkoholinkäyttö voi vaikuttaa koko lapsuuteen riitojen, perheväkivallan ja perheen sosiaalisten ongelmien kautta. Äärimmäisiä alkoholin aiheuttamia ongelmia lapsille ovat alkoholin aiheuttamat sikiövauriot.' (s. 15)

Lakiesityksen vaikutuksia pohtiessaan hallitus puolestaan tuo esiin: 'Erityisen merkittävää on, että alkoholijuomien saatavuus ja markkinointi myös lapsille lisääntyisivät ja yleisimmin kaupan olevat alkoholijuomat samalla väkevöityisivät. Vaikka luvanvaraisessa myynnissä valvotaan varsinaista lapsille myyntiä hyvin, lasten mahdollisuudet hankkia muulla tavoin esimerkiksi uusia alkoholijuomasekoituksia paranisivat merkittävästi. Lasten alkoholinkäytön aleneva trendi voisi vähintään pysähtyä.' (s. 38)

Lasten ja nuorten suojeleminen alkoholihaitoilta on ensiarvoisen tärkeää eikä sitä voida ohittaa alkoholilain kokonaisuudistuksessa. Lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpanoa valvova YK:n lapsen oikeuksien komitea on suositellut, että Suomi tehostaa toimiaan nuorten alkoholin käytön vähentämiseksi. Alkoholin saatavuuden vapauttaminen on vastoin tätä suositusta.

Jos elintarvikekaupassa myytävän alkoholin vahvuus nousisi, kasvaisi myös kulutus juomien väkevöitymisen myötä. Myös lasten ja nuorten juominen todennäköisesti lisääntyisi ja nykyinen vähenemään päin oleva kulutustrendi muuttaisi suuntaansa. Erityisesti heikoimmassa sosioekonomisessa asemassa olevien nuorten hyvinvointi vaarantuisi nykyistäkin enemmän. Eri puolilla maata tehdyt ostokokeet erityisesti kioskeilla ja huoltamoilla osoittavat, että nuorille myydään usein alkoholijuomia papereita tarkistamatta.

Suomen Vanhempainliitto pitää vastuuttomana, että lakiesityksestä on poistettu maininta vähittäismyyntiin valmistustaparajoitteesta. Rajoitteen poisto sallii kaupoissa, huoltamoilla ja kioskeissa juomasekoitukset eli limuviinat, jotka houkuttelevat erityisesti lapsia ja nuoria. Valmistustaparajoitteen poisto sekä tuotekehittely toisivat 5 300 myymälään juomia tai muita tuotteita, joissa on yli 5 % alkoholia. Juomien myynti siirtyisi Alkoista kioskeihin ja huoltamoille, joista ostokokeiden mukaan lapset saavat helpoimmin ostettua alkoholia. Limuviinat vertautuvat tupakkatuotteiden makuaineisiin, jotka kielletään vuoteen 2020 mennessä nimenomaan niiden houkuttelevuuden vuoksi.

Limuviinat vetoavat tutkimusten mukaan erityisesti nuoriin, joten hallituksen esitys on erityisen vahingollinen lasten- ja nuortensuojelun näkökulmasta. Vanhempainliiton kanta on, että nämä tuotteet tulee pitää Alkon valikoimissa lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin suojaamiseksi.

Suomen Vanhempainliitto edellyttää, että ennen lakiesityksen etenemistä siitä tehdään huolellinen lapsivaikutusten arviointi. Lapsivaikutusten arviointi on välttämätön tehdä, sillä lakimuutoksella on olennaista vaikutusta lapsiin ja nuoriin. Lapsivaikutusten arvioinnissa tulee huomioida erityisesti myös mahdolliset kielteiset ja ei-tavoitellut ja välittömät vaikutukset lapsiin ja nuoriin.

Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf

Johanna Laisaari
Puheenjohtaja

Ulla Siimes
Toiminnanjohtaja